

STUDIO OPEN SCHOOL

DE BRUG BOCHOLT

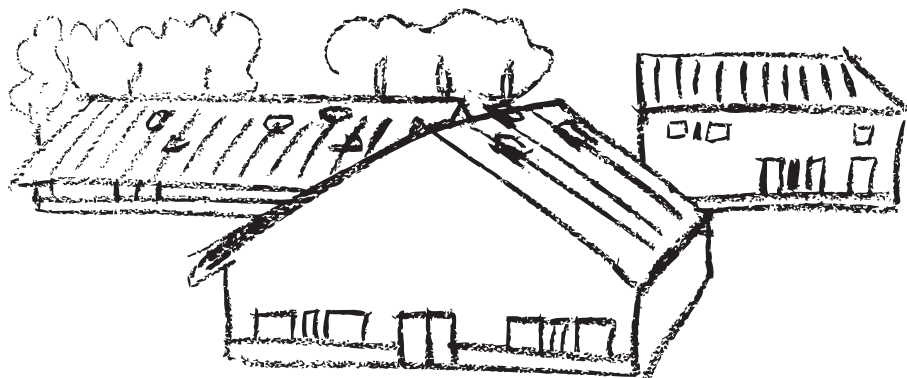
KLEUTER - LAGER ONDERWIJS

VUB

2de MASTER MEESTERPROEF

Docent Jonas Lindekens

Marijke Byl

SITUERING

De gemeentelijke kleuter- en lagere school in de landelijke gemeente Bocholt heeft ondanks haar ligging bij het centrum geen uitstraling naar de omgeving. De school kampt met een **slecht imago** als dorpschool en mist verankering in het gemeenschapsleven. Met een visie die traditie en rationaliteit combineert wil het ontwerp een school creëren die een **gevoel van vertrouwdheid** schept voor zowel de omgeving als de leerlingen.

**Een combinatie van
rationaliteit en traditie**

De keuze voor een bakstenen architectuur wordt ingegeven door het theoretisch eindwerk dat tegelijk uitgewerkt wordt. Dit eindwerk, met de titel *Baksteen-werk*, onderzoekt de inzet van baksteen en haar constructie ter ondersteuning van ontwerpideeën. Via enkele recente projecten waar baksteen een beslissende rol speelt in het ontwerp, de constructie, de materialisatie en de detaillering gaat het werk in op de wijze waarop het gebruik van baksteen verder kan gaan dan structuur en technologie. Het onderzoekt hoe het materiaal **inherent deel kan uitmaken van ontwerpstrategieën** en concepten die via hun materialisatie een zeker beeld, traditie, gevoel of aanwezigheid weergeven.

ANALYSE

Het eindwerk onderzoekt de impact van baksteen als traditioneel bouw- en constructiemateriaal op de hedendaagse architectuur. Het gaat na hoe het gebruik ervan meegenomen kan worden in niet alleen de constructie, maar ook in de bepaling van de ruimtebeleving, de materialisatie en de detaillering. Het onderzoek concentreert zich op het werk van vier architectenbureaus bij wie baksteen een belangrijke rol speelt in hun gebouwen. Vanuit hun bouwprojecten onderzoekt de student

**Baksteen als
ontwerpstrategie**

de keuze voor dit materiaal, en hoe het project van ontwerp tot realiteit uitgewerkt wordt. Hieruit blijkt dat bij alle projecten het gebruik van baksteen reeds vroeg in de ontwerpfase meegenomen wordt, niet als materiaal, maar als materialiteit. Detaillering neemt bij deze zoektocht naar materialiteit en de sfeer die het moet

opwekken, zoals warmte en vertrouwdheid, een belangrijke plaats in. De student komt tot de conclusie dat er een soort van dualiteit bestaat, waarbij de logica van het materiaal als constructie-element botst met de subjectiviteit van het gevoel en het beoogde beeld. Op dat moment is niet de logica van het materiaal aan de orde, maar de gewenste weergave en perceptie van de materialiteit.

ONTWERP

Het ontwerp bouwt verder op het theoretisch onderzoek, en onderzoekt welk type school baat kan hebben bij een school waar baksteen een ingrijpende rol speelt in de beeldbepaling en de sfeer van het gebouw. Een mogelijkheid wordt gevonden in de gemeenteschool van de landelijke gemeente Bocholt. De school kampt met een slecht imago als dorpschool, heeft geen uitstraling naar de omgeving, en mist verankering in het gemeenschapsleven van het dorp. Het ontwerp geeft de nieuwe school een driedelige structuur: een kleutergebouw, een gebouw voor de lagere school, en een gebouw met gemeenschappelijke functies (fig.1). De gemeenschappelijke functies zoals refter, administratieve functies en een polyvalente ruimte worden gebundeld en met een plein aan de straat geplaatst (fig.2). Dit laat toe dat de school actiever betrokken wordt bij het dorpsleven en omgekeerd.

FIG.1

FIG.2

Het ontwerp heeft de intentie om met de gebouwen, de speelplaatsen en de binnenruimtes een gevoel van vertrouwdheid en herkenning te geven, zowel voor de leerlingen als voor de omgeving. De gebouwen ontleen het baksteengebruik, hun dakvorm en hun sokkel aan de hoevetypologie uit de streek. Het ontwerp combineert hierbij een grote rationaliteit in de plannen van de klassen met een zekere uitstraling van traditie en herkenning (fig.3). Deze elementen worden echter aangepast aan hun hedendaagse context. De speelruimtes en centrale binnenruimtes krijgen een ruwe maar herkenbare afwerking met gekaleide baksteen en houten ramen (fig.4). De bakstenen wanden van de gebouwen zijn opgevat als een bakstenen huid, een soort schil die zich om de hoeken en openingen plooit. De detaillering van het metselwerkverband, de sokkel en de ramen zijn op deze baksteenschil afgestemd. In de uitwerking van het ontwerp wordt dan ook aandacht besteed aan de dualiteit tussen logische constructie en gewenste perceptie van baksteen, en het gevoelsmatig beeld wel of niet kan laten overleven.

Een gevoel van vertrouwdheid

FIG.3

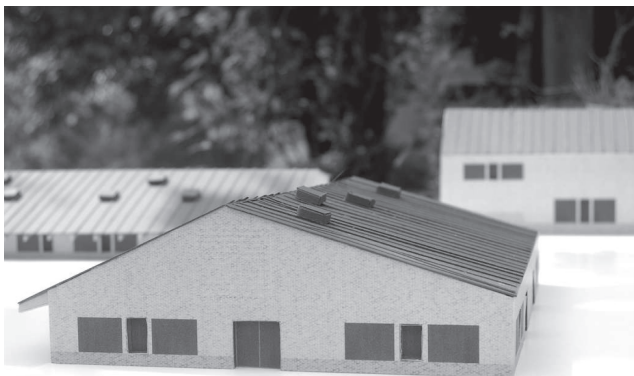

FIG.4

Het ontwerp is een zoektocht om enkele archetypische elementen van de hoevearchitectuur te integreren in een nieuw gebouw met een andere functie –zij het ook met een zekere collectiviteit. De kans is groot dat dit omslaat naar banale clichébeelden. De kracht van het ontwerp schuilt dan ook in de zoektocht naar subtiele manieren om met deze materialen en typologieën een bepaalde sfeer, ruimtelijkheid en warmte aan een gebouw en een ruimte te schenken eerder dan het willen reproduceren van deze archetypische elementen op zich.